

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: *DUMINEC'A.*

PRETIULU ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungari'a:
Pe unu anu 5 fl. — cr., pe 1/2 anu 2 fl. 50 cr.
Pentru Romani'a si strainetate:
Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.

PRETIULU INSERTIUNILORU:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu
cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.;
si mai sus 5 fl. v. a.

Correspondentiele sè se adreseze Redactiunei
„BISERIC'A si SCÓL'A.“

Èr banii de prenumeratiune la
TIPOGRAFT'A DIECESANA in ARAD.

Sporirea si investirea baniloru bisericesci.

Mane poimane vom fi chiamati se alegemu comitete si epitropii parohiale noue. Si cu acèsta ocaziune am disu in rîndulu trecentu, ca alegatoriului consciu de ceeace face cand, alege functionari bisericesci, — nu-i este permis a-se lasá condusu de nici unu altu interesu, de cât de interesele bisericeii.

Intre interesele cele mari ale bisericeii si ale scólei nóstre ocupa unu locu insemnatu si averea menita a sustiené aceste dumnediesci institutiuni.

Averea bisericésca s'a formatu, si continua a-se formá din denariulu veduvei, din mici daruri procese din semtiulu de pietate alu credintiosiloru facia de altariulu Domnului.

Este lucru greu, si se recere multa grije si multa socotéla, pentrucá din denari se faci averi insemnate, cari in timpuri grele se póta sustiené si adaposti in cele materiale biseric'a si scól'a, si respective pre functionarii acestor'a. Si cumca acèsta greutate se póte invinge, si ca grij'a trebuintósa o putem avé si desvoltá, — dovéda ne este, ca multu putienu, dar tot ceeace avemu in biseric'a si in scóla, in ultim'a analiza si-are originea s'a in denarii aruncati in vistieri'a bisericeii de semtiulu de pietate alu credintiosiloru.

Noi ne-am deprinsu a dice de multe ori, si anume ori de cât ori voim, si am avé se facemu câte cev'a in interesulu bisericeii si alu scólei, ca „ni-su seraci domnule, n'avem cu ce.“

Credemu inse, ca nu esageràm ni micu, cand ne permitemu a constată pre bas'a esperientieloru facute in timpululu din urma atât aici in centrulu diecesei, cât si in alte comuue din eparchia, ca nimicu mai neadeveratu, decât acèsta scusa, si anume scus'a de care ne lovim la tot pasulu, „ca ni-su seraci domnule.“

S'au cumperatu in anii din urma pamenturi bisericesci-scolarie in Cianadulu-magiaru, in Batani'a, in Jadani, si in alte multe comuue, s'au ziditu biseric'i, si s'au ziditu scóle multe, s'au amelioratu pre ici, pre

colo, salarie invetiatoresci, s'au capitalisatu in câtev'a comuue birulu preotiescu si altele.

Si noi, cari am avutu ocaziune se vedemu si se cunoşcemu de aprópe ceeace s'a facutu, si cum s'a facutu, am vediutu cu ochii, ca ceeace s'a facutu, nu s'a facutu luandu bani gat'a din lada, pentruca nu erau; nu s'au facutu mai departe nici punendu sarcine grele pre credintiosi; ci s'a facutu cu socotéla si cu capulu luminatu alu unui'a, seau mai multoru ómeni zelosi din parochia.

De aceea noi suntemu convinsi, ca multe, si ca tóte se potu face la noi cu capulu luminatu si cu o buna rînduíela; ér seraci'a, carea din nefericire ne-a cercetatu, si ne cercetéza in multe partí, nu ne sta impotriva nicairi, unde aflamu semtiu de pietate la poporulu nostru, si unde acestu poporu s'a convinsu, ca denariulu seu, aruncatu din inima si iubire catra biseric'a in vistieri'a acestui'a, — prin o buna administratiune si ingrijire s'a indieciutu si insutitu.

Asia este, asia se fia!

Si tocma pentrucá este asia, tocma pentrucá ne-am convinsu nu din carte, nu din teoria; ci vediendu cu ochii, si de multe-ori calculandu si socotindu si noi alaturiá cu cei ce au lucratu pre acestu terenu, ne permitemu a constată aici, ca la noi, intre imprejurárele seraciei nóstre, destulu de apesatórie, unu isvoru principalu de a face avere bisericeii si scólei, este bun'a ingrijire si bun'a administrare a putienu-lui, pre carele lu-avemu.

Am vediutu facendu-se din putienu multu, si n'avem nici cea mai mica indoiéla, ca mergendu pre aceeasi cale, se póte face in totu loculu asemenea.

Purcediendu de aici doue lucruri avemu se luàm in considerare, cand ne ocupàm de administrare a sporirea baniloru bisericesci, si anume:

1. Se ne uitàm, in ale cui mani ii-incredintiamu; si

2. Se ne luàm bine de seama, ca in ce investim banii bisericeii.

Vorbindu de punctulu primu dorimu se fim bine intielesi. Am pecatui, daca am dice, ca banii bisericeii si scolei nostre nu sunt depusi in mani curate. Se ni-se ierte inse, daca cutezam a dice, ca nu va fi in tot loculu banulu bisericeii depusu in manile cele mai dibace, cari sciu se-lu invertesca, si se-lu sporesca, ca se cresca, si se marasca.

Sunt omeni buni, omeni cu frica a lui Dumnezeu si cu credintia catra biserica toti epitropii nostri. N'avem despre acest'a nici cea mai mica indoieia.

Se pare inse, ca nu sunt facuti toti omenii astfelu, ca se fia invetiati, si se se fia deprinsu a face din unu banu doi si din diece douedieci. Si omeni de acesti'a, tare ne tienemu, ca potu se fia si unii din epitropii nostri.

Pote fi. Si tocma pentruca pote fi, asia credem noi, ca bine este, ca se-ne uitamu cu ochii deschisi si cu capulu luminatu, ca pre cine votamu, si in cine ne punemu increderea, cand chiamati vom fi mane poimane se alegemu comitete si epitropii parochiale.

Unde vomu afla, ca comitetele si epitropiele au lucratu bine si cu sporu atat in ale moralitatii, cat si in ale scolei si in ale averii bisericescii scolare, n'avem se ne socotimu multu; ci se realegemu totu pre acei omeni, cari au compusu comitetele betrane, pentruca ceeace vedemu, ca este bunu, detori suntem se tienemu, se-ne faca slujba si pre mai departe.

Unde nu ni-se va pre pare, cum au lucratu in periodulu trecutu omenii din comitetu si epitropia, acolo asia gandimu noi, ca trebue se-ii mai premenimu, si anume se-ne uitamu adeca, cari sunt in parochia omenii mai cu frica a lui Dumnezeu in inimile lor, cari sunt cei cari si-trineta pruncii mai regulatu la scola, si cari sunt cei cari si chivernisescu bine casele lor.

Pre acesti'a se nu-ii perdemu din ochi, ci se-ii alegemu, pentruca cine este bunu si harnicu la cas'a s'a, bunu si harnicu este si la cas'a bisericeii si a scolei.

Atunci de siguru o nimerimu si cu comitetulu si cu grij'a de banii bisericeii.

* * *

La grij'a de banii bisericeii mai apartiene o cestiune forte insemnata si anume intrebarea, ca unde plasamu banii Domnului pentru fructificare si inmultire?

In punctulu acest'a pana acum cam asia ne-am pomenitu din betrani cu datin'a, ca se-ii damu imprumutu la credintiosii din comuna, si din refericire cat asigurati, cat neasigurati.

Si n'ar fi reu asia. Cine se fia omulu, carele se nu veda, ca bine este, ca cu banii bisericeii se se ajute credintiosii nostri! Esperienti'a ne-a doveditu, ca acestu modu de fructificare nu este nici decata acomodat, nici corespundietoriu. Omenii, cari imprumuta bani dela biserica, nu platescu regulatu interesele. Acestea se sporescu, si apoi cand comitetele si epitropiele parochiale vinu se-ii incaseze, biserica vine

in divergintie si mari neplaceri cu proprii soi credintiosi; si vrendu, nevrendu se pote intempla, ca prin astfelu de divergintie se-se atace ceeace avemu mai scumpu: sentiulu de pietate alu credintiosiloru.

Astfelu de lucruri trebuescu evitate, si o mai buna administrare a averii bisericescii ne va succede, daca incetulu, pre incetulu vom incepe a incassa dela credintiosi pretensiunile vechi; er daca damu din banii bisericeii imprumuturi noue, se-le damu numai la astfelu de individi, cari ne oferu destula garantia, ca potu plati capitalulu, si ca voru plati regulatu interesele. In form'a acest'a purcediendu este bunu modulu de plasare alu baniloru bisericescii ca imprumuturi la credintiosi, altcum nu.

Unde comitetulu si epitropia parochiala s'au convinsu, ca nu se pote urma acestu modu de fructificare, acolo unu medilocu usioru si mai siguru de plasare este: a-se depune spre fructificare la cate o casa de pastrare, unde banii depusi se potu privi de regula ca si bani gat'a, si respective ca bani, cari ori cand ii-potem ridicati si intrebuintia in casu de lipsa.

Dintre tote modurile de plasare a baniloru bisericescii folosite pana acum, celu mai conform spiritulu bisericeii este: a-se investi banii bisericeii in pamentu.

Biserica nu este ca omulu privatu, carele sciendu, ca vieti'a-i este scurta se se silasca a-si spori banii, ce-i are cu o repejune mai mare.

Biserica este vecinica, si are se traiasca dupa cuvintele Intemeiatoriului ei pana la sfersitul vechului. Cand ne uitamu apoi inapoi asupra imprejurariloru din tier'a nostra, vomu afla, ca mai nu este pamentu in acesta tiera, alu carui pretiu in timpululu celoru 49 de ani din urma se nu se fia indoitu.

Apoi faptu este, ca pamentulu in partile nostre nici chiar in anii din urma, de cand adeca a izbucnit crisa economica nu numai ca nu a scadiutu, din contra sunt locuri, in cari s'a ridicatu chiar in pretiu.

Si nu fara motivu se intempla acest'a. Si motivulu principalu este, ca tote capitalele, ce se affa in bani gat'a, seau in alte valori misicatorie, sunt suse la diferite fluctuatiuni si intemplari, in timpu ce capitalulu investitu in pamentu nu se pote perde nici odata. Se potu perde prin negrije interesele, dar capitalulu remane neatacatu pentru vecii veciloru.

Unu lucru ni-se pare noue ca in multe parti retiene pre omenii nostri de a investi banii in pamentu, si anume: ca pamentulu este mai greu de administratu de catra biserica, ca corporatiune, precum si ca pamentulu in interese nu aduce atat'a, cat aducu banii dati imprumutu pre la credintiosi.

Si pana la unu punctu, orecarele este adeverata acesta obiectiune. Unde au multi cuventu si incurgere totu ceeace se face, se face cu mai multe greutati, de cum se face prin unu omu singuru. Speramu inse, ca in curend ne vomu deprinde cu totii, ca se fimu mai abili si in punctulu acest'a, si asia acesta imprejurare nu pote fi privita de o pedeca.

De asemenea nu pôte fi privita de pedeca in punctulu acest'a nici imprejurarea, ca pamentulu nu aduce atâtea interese, câte aducu banii gat'a. Pamentulu are multe avantagie. Dupa tôte calculele, ce le pôte cinev'a face, se pôte provedé, ca pamentulu la noi in tiéra are se crésca, si astfelu ceeace dóra momentanu s'ar perde in interese, dupa tôte probabilitátile se casciga in valórea capitalului, si respective in crescerea valorii pamentului.

Mai are pamentulu inca unu avantagiu, carele éراسi nu trebuie perdutu din vedere si anume: Pamentulu se vede, pôte fi mai usioru controlatu si ingrijitu de intréga obscea crestinésca. Langa acést'a se mai adaoge apoi, ca omulu, carele are avere, carea se vede, are si védia si stima inaintea lumii.

Biseric'a nóstra are mare trebuintia de acésta védia si autoritate si facia de proprii sei credintiosi si facia de altii.

Apoi cá de incheiare mai adaogemu unu lucru, si anume: biseric'a conform spiritului ei trebuie se calculeze in tôte pre sute de ani inainte, si acestui calculu in administrarea bisericeii numai atunci i-potem corespunde, daca vom investí, incát numai este cu pótintia, banii bisericeii in pamentu.

METODIC'A

scólei poporale de *Dr. Petru Piposiu*. Partea generala.

Am anunciatu in unulu din numérii trecuti apariiunea acestei cárti. Revenimu de asta data de nou asupra ei, din motivulu, ca acést'a ni-o impune detorinti'a nóstra de publicisti in servitiulu bisericeii si scólei, pentru carea a scrisu dlu Dr. Petru Piposiu.

Metodic'a, ce ne stá inainte, este o carte dupa noi de mare pretiu pentru lumea pedagogica romana. Ea este cea dantaiu in felialu ei, in literatur'a pedagogica romana, cá carte, carea se ocupa de metodulu scólei poporale; si are meritulu, ca sta intru tôte pre nivoulu scólei moderne.

Acésta carte este o scriere originala; dar cu tôte acestea are acea parte buna, ca printrens'a vorbesce cu cetitoriulu intréga lumea pedagogica, carea a lucratu la ridicarea scólei poporale pre nivoulu, in carele se gasesce astadi. Omu de valóre in literatur'a pedagogica universala nu este, carele se nu-si ridice glasulu, si se vorbésca cu cetitoriulu prin cartea dlui Dr. Piposiu.

Scól'a moderna de astadi este creatiunea unei activitáti de secli a neamului omenescu. Nimicu bunu din ceeace s'a esperiatu si s'a scrisu in decursulu veacuriloru nu este permisu a lipsí din scól'a poporala. Si bogata fiindu literatur'a pedagogica a popóreloru este grea positiunea pedagogului si dascalului romanu. Elu are se fia unu feliu de albina, carea intra in gradin'a literatur'eii pedagogice a popóreloru, cá de aici se culéga tot ce este de valóre, se imbine ceeace a aflatu aici bunu cu firea si trebuintiele po-

porului romanu, si se formeze unu intregu, o sistema' carea se servésca de indreptariu omului practiculu de scóla pentru tôte imprejurárilu.

Cartea dlui Piposiu scrisa in 23 de capitule ne infacisiéza urmatóri'a tabla de materii si anume:

1. O privire in istori'a scólei.
2. Problem'a scólei poporale.
3. Raportulu scólei catra familia, biseric'a si stat.
4. Sfer'a de activitate a scólei poporale.
5. Invetiamentulu.
6. Obiectele de invetiamentu.
7. Metodulu invetiamentului.
8. Procesulu.
9. Form'a de invetiamentu.
10. Tonulu invetiamentului.
11. Principiulu didacticu cardinalu.
12. Invetiamentulu trebuie se fie naturalu.
13. Invetiamentulu trebuie se acomodeze dupa individualitatea eleviloru.
14. Invetiamentulu are se fie intuitivu.
15. Invetiamentulu are se fie claru.
16. Invetiamentulu trebuie se sternésca in elevu interesu multilateralu.
17. Invetiamentulu trebuie se fie adeveratu.
18. Invetiamentulu trebuie se fie practiculu.
19. Invetiamentulu trebuie se produca o cultura traistica.
20. Reprivire.
21. Disciplin'a.
22. Calitátile invetiatorului.
23. Notiunea metodiceii.

Titlele cuprinse in acésta tabla de materii sunt neaperatu pentru ori-ce omu de scóla fórté atragetórie. Vorb'a este acum numai cu privire la imprejurarea, daca cuprinsulu anunciatu in titlu corespunde, seau nu cu ceeace titlulu promite. In punctulu acest'a studiulu, pre carele l'am potutu face noi, credem ca ne indreptatiesce a-ne esprime, ca dlu Piposiu ofere cetitoriului in textu tot ceeace promite in titlu.

Incependu cu „o privire in istori'a scólei,” si constatandu ca „scól'a poporala,” cá unu institutu de educatiune si invetiamentu accessibilu pentru toti, este un'a dintre cele mai maretie creatiuni, — trece in desvoltarea metodiceii sale la „problem'a scólei poporale.” In acestu capitlu dlu autoru da cetitoriului o ideia chiara despre tienti'a, pre carea o urmarimu prin scól'a elementara si reasuméza pre scurtu scopulu acestei scóle in cuvintele: „scopulu scólei poporale este a desvoltá armonicu tôte facultátile elevului minorenu si a-le grupá sub guvernamentulu mintii, apoi a-lu luminá pre elevu despre reportulu seu facia cu omenirea, natur'a si Dumnedieu, asia incát tene-rulu, dupa ce va esi de sub scutul educatiunei scolare, se fia capabilu a pasi de sene statatoriu mai departe pre calea binelui, pre calea virtutii, catra libertatea morala.”

Nefiend scopulu nostru a conduce pre cetitori in acésta dare de seama asupra tuturoru amenunteloru, pre cari cu o deosebita precisiune si cu chiaritatea specialistului in materia de invetiamentu ni-le infacisiéza cartea dlui Piposiu, — ne marginimu a aminti

si a atrage atentiunea cetitorului asupra materiei desvoltate in capitlulu „tonulu invetiamentului,“ precum si asupra capitulelor, in cari autoriulu desvólta recerintiele invetiamentului.

Diceam mai de unadi in unu articlu alu nostru, ca desi de multu este acum, de cand avem scóelele nóstre, si muncimu la ridicarea loru, totusi mai avem inca multu de brazdatu, avem inca multu, de a mai lucrá, pana cand vom poté face cá si in cea mai din urma coliba romanésca, se bata inim'a fiacarui individ din societatea credintiosiloru nostri cu aceeași caldura pentru scóla, cu carea bate sangele in inim'a omului sanatosu si plinu de viétia.

Pre acésta caldura pune autoriulu pondulu principalu in „tonulu, seau spiritulu invetiamentului, cand intre altele dice, ca „sentiemintele invetiatorului se-i incaldiesca vorbele, pentrucá aceste sentieminte se se resemta in inim'a elevului.“ „Lumin'a si caldur'a sunt cele doue elemente ale firei, cari dau tuturor fientiiloru putere si viétia, facendu-le se crésca si se se desvólte.“ Folosindu-se de acésta asemanare autoriulu constata, cá : „claritatea, seau lumin'a cugeteloru si caldur'a sentieminteloru, ce respira din graiulu, din privirea, din intrég'a portare a invetiatorului, sunt acele momente, cari imprumuta instructiunei, viétia si putere educativa.

„Invetiamentulu trebuie se fie educativu“ statorésece autoriulu de principiu didacticu cardinalu, si purcediendu pre acestu fundamentu, cladesce mai departe principiile, cari forméza recerintiele invetiamentului, — desvoltandu aceste recerintie pre bas'a pedagogiei moderne cu o putere deplin convingetória.

Totu astfelu procede autoriulu si in capitlulu despre „disciplina.“ Trecendu la calitátile invetiatorului autoriulu desvólta, si pretinde dela invetiatorulu scólei poporale urmatórele :

a) invetiatorulu are se fia in prim'a linia educatoriu bunu ;

b) se-si iubésca chiamarea din totu sufletulu seu ; c) se aiba iubire catre elevii sei ; se aiba rabdare neobosita ; se fia conscientiosu si consecuentu ; se fia diligentu ; se fia unu individuu moralu-religiosu ; se aiba tactu pedagogicu ; personalitatea invetiatorului trebuie se corespunda chiamárii invetiatoresei ; si in fine se aiba cultura sociala.

Aceste calitáti le infacisíéza si desvólta autoriulu in tr'unu frumosu intregu, astfelu ca cetitorulu dupace l'a cetitu, nu ajunge la fals'a judecata : „quem dii odere“ etc. ci la convingerea, ca invetiatorulu cu aceste in-susiri este aceea ce trebuie se fia : unu omu in servitiulu poporului, unu omu care lucrea la imbogatirea istoriei poporului, carui'a i-servesce.

Dupace am schitiatu pre scurtu cuprinsulu acestei carti, credemu, ca cetitorulu, care pórtá in inim'a s'a caus'a cea marea scólei poporale, va fi de acordu cu noi in ceea ce privesce judecat'a deja enunziata in unulu din numerii trecuti, ca : „metodic'a

scólei poporale“ este unu „vademecum“ pedagogicu, indispensabilu pentru fiecare invetiatoriu si fiecare omu de scóla.

Valórea càrtii o-ridica apoi si imprejurarea, ca este scrisa in o limba frumoasa romanésca, in o limba usióra, si convingetória.

Terminandu constatámu, ca cartea, de carea vorbimu, este o carte succésa ; ér succesulu obtienutu de autoru, suntem siguri, ca-lu va incuragiá de a urmari mai departe lucrarea sa de omu de litere pre tere-nulu cresterii neamului romanescu.

Ddiu s'ajute, se ne putem vedé de multe ori pre acestu frumosu terenu !
A. H.

Conferintie invetiatoresei in tractulu protopresviteralu alu B.-Comlosiului.

(Continuare si fine.)

Onorabila conferintia ! Invetiatorulu confessionalu este instructorulu si educatoriulu eleviloru sei, prin urmare elu cá instructoru trebuie se posíeda cunoscintiele necesarii spre a potea instruí, ér ca educatoriulu trebuie se fie consciu de chiamarea sa, cum si in ce directiune are a educá pe elevii sei spre a-ii face cu moravuri bune astfelu, ca iesindu desteptati din scóla in etatea maturitáti loru se-si aduca bine aminte de cele invetiate si sedite in inim'a frageda a copilariei loru, se scie elevii DVóstra aplicá in viétia invetiaturile castigate in scóla, ér cu judecata desvoltata se scie fiecare deosebi binele de reu, si conform indemnului vointiei desvoltate se urmeze binelui respective moravuriloru bune, de care trebuie se fie impresionata inim'a celui bine educatu.

Despre acei'a ca fie-care educatoriulu si a castigatu cunoscintiele necesarii spre a potea fi instructoru si educatoru eleviloru sei, nu voiu vorbí, fiindcá fie-care invetiatoriu le posiede, dara voiu indegetá la acestu locu numai atát'a, cumcá spre ale potea plántá acestea in anim'a eleviloru, invetiatorulu trebuie se desvólte in scól'a sa o activitate straordinara inpreunata cu zelu, diligintia si voia nespusa catra chiamarea sa, — si sciti pentru ce ? Pentru cá dela acestea se conditionéza rezultatulu bunu si reusit'a opului ce si-a impusu invetiatorulu a-lu plasmui in scóla dupa cunoscintiele sale cá instructoru si educatoru.

Cu ocaziunea visitatiuniloru mele scolare si la examine am esperiatu, cá unii dintre stimatii invetiatori punu prea putienu pondu pe instructiunea religiunei in scóelele nóstre confesionale.

Aceste simptome le-am atinsu din adinsu cu scopu cá se ne interesamu mai multu de educatiunea religiósa, carea este bas'a fericirei omului.

Voiu atinge numai unele momente cari pentru instructiunea religiósa sunt de importantia si asupr'a caror'a voiescu a-mi face reflexiunile mele parintesci.

Scopulu instructiunei religiunei si prin urmare si a istoriei biblice a fost totdeun'a si este unu scopu.

practicu de a desvoltá in elevi principii morale pe bas'a revelatiunei dumnedieesci. Religiunea si tóte câte stau in servitiulu religiunei trebuie se influentieze asupr'a scolariloru astfelu, cá invetiaturile religiunei se intre nu numai la pricepere, ci si la anima si consciintia, si se inrîureze asupra vointiei si vietiei scolariloru.

In propunerea religiunei, respective a bibliei se nu ne indestulimn numai cu recitari si esplicari teoretice, pentruca atunci am abdisu de rodurile ce le acceptamu dela instructiunea religiunei.

Resultatulu bunu in acésta directiune este legatu de urmatóarele conditiuni :

Dela invetiatori se recere, cá densii se fie patrungi de invetiaturile religiunei ce voiescu a-le predá eleviloru ; se le vorbésca din inima, cá asia acele invetiaturi se le conduca in anim'a eleviloru, si se-si faca locu si cale in viétia.

Fie-care catichetu a potutu esperiá cu câta interesare si atentiune sunt elevii loru atunci, — cand sciu se le vorbésca la anima, cum tot cuventulu esitu din gur'a loru lu-absorbu, si cum acea instructiune nu remane numai instructiune, ci se preface in educatiune religiósá-morala.

In acésta privintia metodu este invetiatoriulu practic. Déca scie aplicá bine invetiaturile religiunei, rezultatele sunt bune si bucuri'a loru mare, din contra rezultatele rele din viéti'a de barbatu dovescu contrariulu.

Istori'a biblica se propune asemenea bucátiloru de cetire din legendare, cari se citescu, enaréza, se facu esplicari si in urma se facu aplicári practice la viéti'a morala-religiósá a ómeniloru.

Istori'a biblica stá in legatura strensa cu catichisulu, si invetiatoriulu la propunerea bibliei trebuie se cunósca necsulu, seu firulu care léga aceste doue la olalta, si totdeun'a se le lege la olalta in propunerea religiunei.

Istori'a biblica mai stá in necsu si cu servitiulu dumnedieescu si cu serbatorile, a carora insemnatare invetiatoriulu trebuie se le cunósca si se le spuna scolariloru tot in scopulu de a produce in ei simtieminte religiósé-morale.

Asemenea Evangeliile Dumineciloru sè se citésca si esplice scolariloru, cu atát mai vertosu, cá acelea nu se citescu in casele parintiloru loru.

Onorabila conferintia ! Se ne insemnamu bine : cá cu cât se va legá mai stensu instructiunea religiunei de viétia religiósá-morala a scolariloru cu atátu se va produce in ei roduri mai imbelsingate in etatea maturitáti loru.

S'au indatinatu unii invetiatori se examineze, respective se propuna religiunea cu cartea in mana. Acést'a este o indatinare rea, o astfelu de invetiatura nu impune scolariloru, ér invetiatoriulu cu unu astfelu de metodu perde din gravitatea sa.

Invetiatoriulu nu este in stare a-ii dominá pe

elevi cu privirea, nu va potea tractá cu succesu bunu materialulu, cu care are a-se ocupá sub durat'a prelegerii, déca va tiené incontinuu cartea in mana. Elevii nu potu invetiá atunci cand invetiatoriulu la tóta intrebarea trebuie se consulteze cartea, si nici voru fi cu atentiune la propunerea lui.

Sum convinsu cá astfelu de invetiatori numai din indatinare rea stau sub durat'a prelegeriloru cu cartea in mana, si mi-au tienutu de datorintia a-mi face observatiunile mele, pentru-cá se ne desbracam de indatinari, cari ne strica noue si invetiamentu deosebí.

O alta scadere ce am observatu este : ca unii invetiatori si-perdu rabdarea in scóla, se supera pe scolaru, pentruca nu potu invetiá acea ce li propunu, si in nedumerirea loru aplica pedepse corporale, prin ce scolarii perdu voi'a catra scóla.

Am atinsu acésta scadere cu scopu ca se aratu ca nu este bine asia, pentru ca invetiatoriulu trebuie se posida multa paciintia si se fie cu multa indulgentia in scóla.

Se ne intrebámu Domniloru invetiatori : óre sunt culpabili micutii scolaru, pentru-ca invetiatatoriulu si de o sutá de ori trebuie se repeteze lectiunile cu ei ? Noi nu potemu stabili alte regule, cand scimu cumca totu lucrulu la inceputu, este anevoiosu. Cine pórtá vina ca in fiecare scóla se afla si scolaru mai putiennu talentati ?

De acesti'a au fostu si voru fi totdeun'a in tóte scólele si nu-ii potemu face culpabili, cand ne amu convinsu ca nu li sa datu cincii talanti, ci numai unulu. Se ne notamu bine : cá este datorinti'a invetiatorului sè se ocupe cu diligentia si de acesti'a.

Nu este de lipsa se ne silim a inaintá cu pasi repedi, lucrulu principalu este ca se propasim te-meinicu prin instructiune chiara, macar si cu pasi mai incetisori. Se ne facemu instructiunea placuta, cá prin aceea se atragemu atentiunea scolariloru, si atunci vom fi siguri si de progresu.

Cu mania si cu pedépsa nu se póte esopera nici unu lucru bunu in scóla, — din contra bietii scolaru intimidati voru fugi de scóla si de invetiatoriu.

Sum convinsu cumcá multi dintre DVóstra a-Ti esperiatu tóte acestea, si pentru aceea le-am si atinsu, cá cunoscanu-le si mai bine, se fiti precauti si se nu cautati obstacole acolo, unde nu sunt de cautatu, si se nu fiti nedumeriti atunci, cand nu póte esiste cauza de nedumerire.

Educatiunea nu cunósce strictétia brusca si tractare nebuna in scóla, si cine aplica unu astfelu de medicamentu nu sanéza, ci omóra germenile din scolariu, facendu-lu nesimtitoriu si nepasatoriu fatia de ori ce, — ba potu dice, ca tragu dupa sine si alte gresieli mai mari.

Recunoscú ca a conduce si a invetiá pe altii este unu lucru greu, inse atunci, cand i-vom tractá cu intieleptiune, blandétia si indulgentia, nu ne vom perde nici odata cumpetulu.

Unu altu reu generalu este ca scolarii deobligati nu frecuentéza regulatu scóla, si in acésta privintia este de doritu se ne interesamu cu totii a cautá medilóce spre a ameliorá frecuentatiunea scolara.

Nu voiu atinge medilócele normate de legea scolara, pentru-cá cu acelea putienu am esoperatu pana acum'a in privinti'a acést'a, ei me voiu ocupá de astadata de medilócele pedagogice, cá se aretu, ca cu acelea se póte esopera ameliorarea frecuentatiunei si totodata se indegetezu calea, carea ne duce la realizarea acelei scopu.

Am disu si de alta data si sustienu si acum, cumca invetiatoriulu in privinti'a acést'a póte face multa, déca va scí sterní in parinti si in elevi placerea si voi'a catra scóla, si aceste dispusetiuni le va cultivá si sustiené in elevi cu barbatia si interesare.

In scolariu se póte sterní voi'a si placerea catra scóla asia, déca invetiatoriulu va petrece órele de prelegeri cu bucurie si placere vedita in mediloculu loru si nu se va aretá nici odata indispu s'eu maniosu in scóla.

Bunavointi'a si blandéti'a invetiatoriului sunt medilócele atragátore, — daru apoi feréscase fiecare invetiatoriu ca acelea se nu degenereze in slabitiumi.

Multi invetiatori voiescu sè se faca placuti prin aceea, ca se folosescu de cuvinte dulci si lingusescu eleviloru. Prin astfeliu de maniere si midilóce invetiatoriulu nu-si castiga amórea si increderea eleviloru, din contra am esperiatu ca sunt batjocoriti de elevi, — pentruca nu posedu seriositate, — si cand se vedu ei astfeliu, se nedumerescu, si in mania pedepsescu pe bietii elevi cu scopu ca se li impuna, nu vedu inse ca ei sunt culpabili si nu elevii. Aceste medilóce sunt nedemne pentru unu invetiatoriu. Nu este bine se fatiarimu amórea, pentru-ca atunci devenimu ridiculosi si batjocoriti, si nu este bine se ne nedumerimu, pentruca atunci perdemu din demnitatea nóstra.

Regul'a de auru in privinti'a acést'a este: ca invetiatoriulu se fie totdeauna bine dispusu in scóla, amicalu, inse seriosu, cá prin aceste maniere se atraga si totodata se si impuna eleviloru sei.

Absentariile dela scóla invetiatoriulu se nu le tréca usioru cu vederea, ci totdeauna se cerce caus'a pentru-ce au absentatu unii elevi.

Nu totdeauna'a sunt parintii caus'a absentariloru dela scóla, ci si elevii. In ambele casuri invetiatoriulu face fórte bine, déca va cercetá pe parinti, si le va aretá folosulu ce scolarii lu-tragu din invetiaturile castigate in scóla, si se me credeti Domniloru invetiatori, ca folosindu-ve de acestu medilocu multi parinti si-voru schimbá parerea ce au avut'o mai nainte despre scóla.

Acést'a o diu pentru aceea, pentruca multi parinti si-voru schimbá parerea, ce aua vut'o mai nainte despre scóla.

Acést'a o diu pentru aceea, pentru-ca multi

parinti nu cunoscú importanti'a scólei si vorbescu lucruri, ce nu aru trebú se vorbésca despre scóla si invetiatoriu.

In casulu candu parintii sunt caus'a absentii, si invetiatoriulu va intrevení pentru trimiterea regulata a prunciloru loru la scóla, ei se voru silí se-si repareze gresielele; ér in casulu alu doilea candu scolarii sunt caus'a absentariloru dela scóla, atunci parintii voru cunósce gresielile prunciloru loru, si nici scolarii nu vor mai cutezá a-se escusá cu minciuni ca parintii nu ii-au lasatu se vina la scóla.

Onorabila conferintia! Cea mai principala rece-rinti'a este ca invetiatoriulu se-si arete iubirea si interesarea s'a catra elevi.

Acést'a se o dovedésca in scóla ingrigindu-se de o potriua de toti, ca elevii se citésca din anim'a invetiatoriului acést'a, si se sentiésca amórea invetiatoriului, prin ce sè se produca si in ei amóre catra invetiatoriu.

Totu asemenea si afara de scóla invetiatoriulu sè se intereseze de scolari.

Déca carev'a s'a bolnavitu, invetiatoriulu se-lu cerceteze si sè se intereseze de sanatatea lui, ducandu-i déca se póte — si cev'a pentru restaurare.

In casuri de bóle epidemice aceste cercetari tre-bue intrelasate, — asemenea si atunci, cand atare scolariu a absentatu dela scóla pentru unu morbu usioru trecetoriu, — pentruca in casulu acést'a prin cercetárilu invetiatoriului s'aru da elevului o educatiune gresita.

Adese se intempla in scóla ca atare scolariu plange, atunci invetiatoriulu numai decát se intrerumpa prelegerea pe câteva minute si cercandu caus'a supararei scolariiloru se-si dee tóta silinti'a a-lu linisí.

Mai departe invetiatoriulu se-si arete bunavointi'a catra toti elevii, fie aceea de parinti seraci s'eu avuti: Cei dintaiu voru semti in graba, ca invetiatoriulu nu face nici o deosebire intre densii, si cumca de-o potriua sunt bine tractati si amati, prin ce invetiatoriulu pe langa amóre si va castigá si unu respectu intr'unu gradu mai inaltu.

Catra scolarii mai putienu talentati si catra cei ce au remasu inderetu cu invetiatur'a din caus'a vre unui morbu, invetiatoriulu se fie cu deosebita privire si se li ajute in instruare cu tóta bunavointi'a pana atunci, pana cand au ajunsu pre ceialalti scolari de clas'a loru, si acést'a pentru aceea se o faca, pentru cá astfeliu de scolariu indata se obsérva, ca conscolarii loru i-au intrecutu in cunoscintie, perdu usioru voi'a de scóla si cu atât mai vertosu, pentru cá cu propriiele puteri nu sunt in stare a-se redicá la cunoscintiele conscolariiloru loru, si de alta parte pentrucá invetiatoriulu nu a luatú in considerare debilele loru puteri si nu i-au ajutatú a-se redicá la trépt'a celoralalti conscolari.

Fiind dara frecuentatiunea regulata a scólei de importantia atât pentru invetiatoriu, cât si pentru elevi, invetiatoriului i-se impune in datorintia a chia-

rificá acést'a scolariloru in scóla cât mai desu. Asia d. e. se arete in modu amicalu cum atare scolaru, unulu dintre cei mai buni, care a invetiatu bine si a avutu o purtare fórte buna, fiind impedeatu de morbu a frecuentá regulatu scól'a, acum fara ajutoriulu invetiatorului nu póte se ajunga pe ceialalti in invetiatura. Se enareze cu predilectiune viéti'a ómeniloru mari, cari prin deosebit'a loru diligintia au ajunsu de sunt renumiti pentru invetiatur'a loru.

Asemenea medilóce pedagogice sunt recomandabile invetiatoriloru, spre a sterni in elevi placere si voie catra scóla si invetiatura, si asupra carora atragu atentiunea DVóstra stimatiloru Domni invetiatori!

Onorabila conferintia! Se revenimu éراسi la instructiunea din scóla si Ve rogu se Ve notati cumcá norm'a pedagogica este:

1) tot ce invétia scolarulu in scóla, trebuie se fie potrivit cu etatea si cu desvoltarea sufletésca a elevului, — se nu i-se dee nimicu de invetiatu, ce ar trece preste poterile lui sufletesci;

2) se nu invetie pe din afara nimicu ce nu intielege; si a

3) ceea ce a intielesu se se deprinda a-si exprimá in vorbire si scriere.

Cand se va urmá astfelu, judecat'a, memori'a, imaginatiunea si anim'a eleviloru se vor desvoltá de o potriua si in modu naturalu, punendu-se totdeodata o basa solida pentru formarea de caractere, ceea ce este scopulu finalu alu educatiunei omului.

Avendu noi in vedere acestu scopu sublimu, stimatiloru Domni invetiatori, credu ca unulu fie-carele e patrunsu de chiamarea sa, si fie-care dintre DVóstra si-va implini datorintiele cu scumpetate astfelu, ca la sfrsitulu vietiei se póta sperá si audi cuvintele mangaitóre ale mantuatoriului nostru Isus Christosu: „Bine sluga buna si credinciósa, peste pucinu ai fost credinciosu, peste multe te voi pune, intra intru bucuri'a Domnului Teu.“

Astfelu finindu cu ajutoriulu lui Ddiu, inca odata ve salutu si dechiaru conferintia acést'a de deschisa.“

Mi-am permis a reproduce aceste acte memorabile, nu pentru a atinge ambitiunea cuiv'a, ci pentru a Ve aretá de cât interesu se bucura scólele si invetiamentul in inspectoratulu B.-Comlosiului.

Este de regretatu, cà nu tot asemenea interesu intimpinamu din partea directiuniloru scolare si comitetelor parochiale; si astmodu tóte nisuintiele salutare sunt paralisate.

Onóre esceptiuniloru! Cunoscú comune in cari parochulu — in calitate de directoru scolaru — si comitetulu parochialu, condusi de adeveratulu interesu alu prosperitáti nóstre — au facutu multu; dorere inse càci acele casuri sunt rari.

Suprem'a autoritate scolara diecesana a facutu totulu posibilu, a dispusu si demandatu multe in interesulu prosperárii invetiamentului, dorere inse càci acelea numai dispusetiuni sunt — in maro parte.

Ar fi in adeveru timpulu supremu a desconsiderá ori si ce interesu particularu si a cultivá mai multu interesu fatia de caus'a invetiamentului.

Scóle bune, provideute cu invetiatori activi si cualificati — precum si cu recuisitele necesarie; acést'a se ni fie parol'a.

Se revenimu acum la conferintia nóstre invetiatorésca tienuta la 29. Octomvre a. c. in B.-Comlosiu.

Deschidendu-se conferintia prin discursulu premisu, s'a pusu la ordine propunerea practica din Istoria biblica de I. Barbulescu, carele — cine scie din ce consideratiuni nepresentandu-se, s'a trecut peste ea; propunendu inv. N. Popoviciu din scriere si cetire, carea propunere — basata pe prescisele scriptologiei pure — a fost cât se póte de intuitiva si practica.

In siedintia II tienuta in órele postmeridiane, inv. I. Vuia, a desvoltatu din diceri acomodate, regulele gramaticali ale partii etimologice — pentru cl. III.

In sirulu propuneriloru, s'a propusu intr'altelu a-se rogá Venerabilulu Consistoriu pentru organizarea si sistemisarea conferintieloru practice-invetiatoresci.

Se consacramu unu momentu si acestei cestiuni momentuose si de mare importantia.

Privindu modalitatea practicarei de pana acum a acestoru conferintie, precum si rezultatele obtienute pana acum, ne vom convinge cà aceste au fost numai o formalitate gola.

Suntem convinsi cà Venerabilulu Consistoriu cu cea mai buna intentiune a reactivatu aceste conferintie, nu au fost inse patrunsi de adeverat'a loru mentiune aceia, càror'a cá propunetori li s'a concreditu efectuarea.

Ar fi de doritu, cà pe viitoriu numerulu studiiloru propunátore se fie cât mai restrensu, propunatorii se se denumésca inca de timpuriu, spre a dispune de timpulu suficientu pentru studiarea materiei propunátore, cari — dupa ce vor fi studiat'o, se se conchieme la o conferintia prealabila in Arad, unde sub conducerea profesorelui de pedagogie se studieze si esamineze de nou materi'a propunátore.

Propunatorii apoi inca de timpuriu in contielegere cu presidele conferintiei se comunice invetiatoriloru o instructiune asupra materiei propunátore; ér in conferintie — dupa ce a propusu densii se provóce pre unii invetiatori a propune insisi, prin ce vom atinge scopulu genuinu.

Conferintiele se iee unu caracteru mai oficiosu, prin participarea tuturoru inspectoriloru la conferintia.

Sè se observe o rigóre la frecuentarea conferintieloru, si in genere se fie conduse de o adeverata disciplina.

Nu voiú absolutismulu ce domnesce in acestu meritu in sor'a diecesa a Caransebesiului, ci dorescu organizarea si sistemisarea conferintiloru nóstre.

B.-Comlosiu, in 12. Noemvre 1887.

Iuliu Vuia,
invetiatoriu.

D i v e r s e.

† *Necrologu.* Mari'a nascuta C o d r e a n u cá so-tiie, V e t u r i a cá fica si I o a n u cá frate in numele loru si a consangeniloru, cu inim'a infranta de dorere a-nuntia mórtea neuitatului loru sotiu tata si frate *Liviu Beldea*, carele dupa unu morbu indelungatu de peptu provediutu cu S. taine a cuminecaturei la 1-m'a Decemvre st. nou 5 óre dupa amédi in alu 28-lea anu alu etatiei si alu 4-lea a preotiei, si-a datu nobilulu si blandulu seu sufletu in manile creatoriului. Inmormentarea se va tienea in 3. Decemvre st. n. la 10 óre deminéti'a. Siri'a, la 2. Decemvre st. n. 1887. Fie-i tierin'a usióra!

* *Sierpii.* — Nu fara mirare amu cititu lucrarea statistica a doctorului francesu Coutace, profesoru dela scól'a de medicina novala, asupra mortiloru cauzate de sierpi. Noi, cari traimu departe de acei teribili inamici ai omului, suntemu porniti a trata ca romantie séu povesti tragice aceste naratiuni serióse. Cu tóte acestea ele sunt adeverate. Mii de victime pieru in fie-care anu din caus'a muscaturiloru de sierpi. Doctorulu Coutace a culesu din statisticele medicale ale diferiteloru tieri si s'a vediutu ca numai cea din Calcuta, facuta de doctorulu Froyer, se suie la gróznica suma de dóue-dieci de mii de victime pe anu, facute de trei sierpi indiani: Naj'a, Bangore si Kra-itu. La St'a Lucia la Antiile, media victimeloru anuale de individle intiepate de Fringonocefalo e de o suta optu-dieci. Cam totu atát e si la Martinic'a Vine la rendu apoi Brasili'a, Birmani'a, Columbi'a, Peru si insulele Filippine. Casurile de musicatura de vipera sunt dese si in Franci'a si in tóta Europ'a meridionala. In cei din urma siese ani, numai in departamentele Vandea, Loira inferióra, unde sunt fórte multe vipere, sau constatatu trei sute dóue-dieci de casuri din care siese-dieci si dóue mortale. Din acésta se póte intielege terórea inspirata de sierpi, superstitiune, credintiele fantastice in poperatiunile mai putien culte. Cu sierpii nu se póte lupta nimeni s'adesea cei mai mici sunt cei mai teribili.

La numeru presente alaturámu unu prospectu despre apotec'a dlui I. Rocsin din M. Cséke.

C o n c u r s e.

In urmare dispusetiunei Venerabilului Consistoriu diecesanu de dto 16/28. Octomvre a. c. Nr. 3644., se escrie concursu pe parochi'a devenita vacanta dupa mórtea preotului Paul Fizesianu din *Toraculu-micu*, protopresviteratulu B.-Comlosiului, cottulu Torontál, clasificata de class'a prima, cu terminulu de 30 zile dela prim'a publicare.

Emolumintele sunt: un'a sesiune parochiala de 30 jugere pamentu aratoriu, birulu si stolele usuate dela aceea parochia, cari tóte laolalta facu beneficiulu anualu de 950 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia in sensulu §-lui 15 liter'a a) din regulamentul pentru parochii sunt avisati a-si substerne recursurile instruite conform statutului organicu bisericescu, adresate comitetului parochialu, pana la terminulu alegerii, vicariului protopesu Paulu Tempea, in Nagy-Torák, per Nagy-Becskerek, si a-se presentá in vre-o Dumineca séu serbatóre la st. Biserica spre a-si aretá desteritatea in cantare respective predicare.

Toraculu-micu, la 12. Noemvre 1887.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: PAULU TEMPEA, vic. protop.

—□—

In urm'a decisului Comitetului parochialu din 19. Noemvre (1. Decemvre) a. c. Nr. 6/887. concursulu publicatu

pe parochi'a vacanta din *Micalac'a*, in Nrii 40, 41 si 42 de estu timpu in fói'a „Biserica si Scól'a“ se prolungesce cu non terminu de 30 zile dela prim'a publicare in acésta fóia din cauza ca la concursulu prim nu sa aretatu mai multi recurrenti.

Atát concursulu cât si conditiunile remanu totu celea din Nrii 40, 41 si 42 a foiei „Biserica si Scól'a.“

Micalac'a, din siedinti'a comitetului parochialu tienua la 19. Noemvre (1. Decemvre) 1887.

Ioanu Ciór'a, m. p.
pres. com. par.

Contielesu cu: MOISE BOCSIANU, m. p. adm. protop.

—□—

Pentru indeplinirea parochiei a 3-a vacanta de clas'a I-a din opidulu *Pecic'a-romana*, comitatulu si protopresviteratulu Aradului, prin acést'a se escrie concursu cu terminulu de alegere ficsatu pe 20. Decemvre stilulu vechiu a. c.

Emolumintele sunt:

1) Un'a sesiune pamentu comasatu din pasculu comunalu, cu pasiunea adausa la ea in estensiune de 45 jugere, clasificata de clas'a I-a.

2) o gradina de 2 $\frac{1}{2}$ jugere, pamentu aratoriu estravilanu de clas'a I-a.

3) birulu si stolele usuate dela aprópe 400 case.

Cei ce dorescu a competá la acést'a parochie au a documentá cá sunt romani gr. or. de nascere, cá au absolvatu 8 clase gimnasiali si au depusu maturitatea; cá sunt calificati pentru parochii de frunte, si in fine cá sunt in stare a suplini postululu de invetiatoriu in o clasa a scólei superióre, datoriu fiind alesulu parochu a functioná si cá docinte la scól'a superióra fara vre-o alta remuneratiune.

Recurentii vor inaintá recursele loru bine ajustate si adresate comitetului parochialu, Multu Onoratului Domnu Moise Bocsianu, administratoru protopesu alu Aradului in Kurtics; avendu densii a-se presentá pana la terminulu de alegere in biseric'a din *Pecic'a*, spre a-si aretá desteritatea in oratori'a bisericésca si cântările rituali.

Pecic'a-romana, la 2. Noemvre 1887.

Pavel Bodrogian, m. p. Petru Cimponeriu, m. p.
pres. comitet. par. not. comitet. par.

Contielesu cu: MOISE BOCSIANU, m. p. adm. protop.

—□—

Se escrie concursu pentru deplinirea postulului invetiatorescu dela scól'a confesionala gr. or. din comun'a *Medvesiu*, inspectoratulu Timisiorii cu terminu de alegere pe 29. Noemvre st. v. 1887.

Emolumintele 1) bani gat'a 118 fl. 70 cr. 2) pentru conferintia 12 fl. 3) pentru pansionu 6 fl. 4) 5 jugere pamentu aretoriu 5) in naturale 12 hecto-litre grâu si 12 hecto-litre cucuruzu 6) 8 stengeni de lemne din care are se se incaldiésca si scól'a si scól'a 7) cuartiru liberu cu gradina 800 stangeni evadrati.

Competintii vor produce atestatu 1) ca suntu romani gr. or. 2) Esamenu de calificatiune 3) Esamenu de limb'a magiara. Competentii sunt avisati a se presentá in vre-o dumineca sau serbatóre in sant'a bisericica din *Medvesiu* pentru de a-si aretá desteritatea in cantare si tipicu.

Recursele instruate astfelu au a-se substerne Reverendiss. D. protopresviteru si inspectoru scolariu Meleiu Dreghiciu in *Temisióra*.

Medvesiu, in 30. Octomvre 1887.

Lazaru Pascu,
parochu.